Müslümanın Hayatında İbadetlerin Etkisi

Te'lif: Abdulmuhsin b. Hamed el-Abbad el-Bedr

Tercüme: Ebu Muaz Seyfullah Erdoğmuş

Abdulmuhsin b. Hamed el-Abbâd el-Bedr'in Amerika İslam Cemiyetine telefonda verdiği bir konferanstır.

Bismillahirrahmanirrahim.

Hamd Allah içindir. O'na hamd eder, O'ndan yardım ister ve O'ndan bağışlanma dileriz. Nefislerimizin şerrinden ve amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız. Allah kimi hidayet etmişse onu saptıracak yoktur. Kimi de saptırmışsa onu hidayet edecek yoktur. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. O birdir, ortağı yoktur. Yine şehadet ederim ki Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem Allah'ın kulu ve rasulüdür. O'nu bütün dinlere üstün kılmak için hidayet ve hak din ile göndermiştir. O da risalet görevini tebliğ etmiş, emaneti eda etmiş ve ümmete nasihat etmiştir. Allah'ım! O'na, ailesine, ashabına ve kıyamet gününe kadar onun yolunda giderek hidayetine tabi olanlara salat ve selam et, onlara bereket ver.

Bundan sonra:

Allah'ın selamı, rahmeti ve bereketleri üzerinize olsun ey Amerikadan dinleyen Müslüman kardeşlerim. Allah Azze ve Celle'den kendim ve sizler için yardım, doğruluk ve hepimizi razı olduğu amellere muvaffak kılmasını dilerim.

Size talep ettiğiniz konu üzerine konuşacağım. Konu: Müslümanın hayatında ibadetlerin etkisidir. Diyorum ki:

İbadet; Allah'ın sevip razı olduğu sözler ile açık ve gizli amelleri kapsayan genel bir isimdir. İbadetin tarifi hakkında söylenenlerin en güzeli budur. İbadetin büyük bir önemi vardır. Bu yüzden Allah Azze ve Celle, mahlûkatı yaratmış, kendisine ibadeti emredip başkasına ibadetten yasaklamak üzere rasuller göndermiş ve kitaplar indirmiştir. Allah Subhanehu ve Teâlâ şöyle buyurmuştur:

{وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالأِنْسَ إِلاَّ لِيَعْبُدُونِ}

"**Cinleri ve insanları ancak bana kulluk etmeleri için yarattım**." (Zariyat 56)

Yani; Allah onlara kendisine ibadet etmelerini emretmek ve günahlardan yasaklamak için yaratmıştır. Allah Subhanehu ve Teâlâ şöyle buyurmuştur:

{وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولاً أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ}

“**Allah’a kulluk edip taguttan kaçınmaları için her ümmete bir rasul gönderdik**.” (Nahl 36)

{مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ}

“Senden önce hiçbir peygamber göndermedik ki ona, “benden başka ilâh yoktur; bu itibarla bana ibadet edin" diye vahyetmiş olmayalım.” (Enbiya 25)

İbadetin birçok çeşidi vardır. Korku, ümit, tevekkül, rağbet (istek), rahbet (kaçınmak), yönelmek, istiâne ve istigase (yardım istemek), kurban kesmek, adak ve benzerleri ibadet türlerinden bazılarıdır.

Meşhur Cibril hadisinde geçen İslam rükünleri de ibadetlerdendir. Cibril, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’e islam’ı sorduğunda şöyle buyurmuştur:

"أن تشهدَ أن لا إله إلا الله، وأنَّ محمداً رسول الله، وتقيم الصلاة، وتؤتي الزكاة، وتصوم رمضان، وتحج البيت إن استطعت إليه سبيلاً"

“**Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın rasulü olduğuna şahitlik etmen, namazı kılman, zekâtı vermen, Ramazan orucunu tutman ve yoluna güç yetirebilirsen beyti (Kâbe’yi) haccetmendir**.” Bunu Muslim Sahih’inde (no:8) İbn Ömer radıyallahu anhuma’dan rivayet etmiştir ve bu iman bölümünün ilk hadisidir.

Abdullah b. Ömer radıyallahu anhuma hadisinde de Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"بُنِيَ الإسلامُ على خمس؛ شهادة أن لا إله إلا الله وأنَّ محمداً رسول الله، وإقام الصلاة، وإيتاء الزكاة، وحجّ البيت، وصوم رمضان "

“İslam beş şey üzerine kuruludur: Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın rasulü olduğuna şahitlik etmek, namazı kılmak, zekâtı vermek, beyti haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak.” Bu Buhari’nin İman Kitabının (no:8) ilk hadisidir. Muslim de Sahih’inde (no:19) rivayet etmiştir.

Şüphesiz ibadetin kabulünde iki zorunlu şart vardır: Birincisi amelin yalnız Allah’a halis kılınmasıdır. İkincisi de Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ittiba edilmesidir. İbadetin yalnız Allah’a halis kılınıp, Allah ile beraber başkasının ortak edilmemesi, ibadet türlerinden bir şeyin Allah Subhanehu ve Teâlâ’dan başkasına yönlendirilmemesi zorunlu olduğu gibi, Rasule ittiba etmek de zorunludur. Allah’a ancak Kerim Rasul sallallahu aleyhi ve sellem’in getirdiklerine uyarak ibadet edilebilir. Bu ikisi, Allah’tan başka ilah olmadığına şahitliğin ve Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in Allah’ın rasulü olduğuna şahitliğin gereğidir. Zira Allah’tan başka ilah olmadığına şahitlik etmek, amelin yalnız Allah’a halis kılınmasını, ibadet

türlerinden hiçbirinin Allah'tan başkasına yönlendirilmemesini gerektirir. Bilakis bütün ibadetlerin yalnızca Allah Subhanehu ve Teâlâ'nın veçhine halis kılınması gerekir. Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in Allah'ın rasulü olduğuna şahitlik etmek de; ibadetin Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiklerine uyarak yerine getirilmesini, Allah'a bidatlerle, dinde sonradan çıkarılan şeylerle, Allah'ın hakkında yetki indirmediği münker amellerle ibadet etmemeyi gerektirir. Bilakis ibadetin sünnete ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'in getirdiklerine uygun olması gerekir.

Özetle, Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik etmek, amelin Allah için halis kılınmasını gerektirirken, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in Allah'ın rasulü olduğuna şahitlik etmek de yalnızca Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e tabi olmayı gerektirir. Amellerden herhangi birinin Allah için halis olması ve Nebî sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine uygun olması zorunludur. Bu iki şarttan biri yerine gelmezse, ihlas ya da ittiba bulunmazsa yahut her ikisi birden bulunmazsa o amel sahibine reddedilir. Allah Azze ve Celle katında kabul edilmez. Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

{وَقَدِمْنَا إِلَى مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُوراً}

"(İyi de olsa) işledikleri her ameli alırız da hepsini toz duman ederiz." (Furkan 23) İhlasın bulunmaması sebebiyle amelin reddedilmesini bu ayet açıklamaktadır. Bidat üzerine işlenmesinin, amelin reddedilmesine sebep olacağını Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem açıklayarak şöyle buyurmuştur:

"مَن أحدثَ في أمرنا هذا ما ليس منه فهو ردٌّ"

"Kim şu emrimizde olmayan bir amelde bulunursa o reddolunur" Bunu Buhari (2697) ve Muslim (1718) Aişe radıyallahu anha'dan rivayet etmişlerdir. Muslim'in rivayetinde lafzı şöyledir:

"مَن عمل عملاً ليس عليه أمرنا فهو ردٌّ"

"Emrimiz olmayan bir ameli işleyen reddolunur." Yine Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"فإنَّه مَن يعش منكم بعدي فسيرى اختلافاً كثيراً، فعليكم بسُنَّتِي وسُنَّة الخلفاء المهديين الراشدين تَمسَّكوا بها وعضوا عليها بالنواجذ، وإيّاكم ومحدثات الأمور، فإنَّ كلَّ محدثة بدعة، وكلَّ بدعة ضلالة"

“Muhakkak ki içinizden benden sonra yaşayacak olanlarınız pek çok ihtilaflar görecektir. Size sünnetime ve hidayet olunmuş raşid halifelerimin sünnetine uymak gerekir. Ona azı dişlerinizle sarılın. Sizleri dinde sonradan çıkan işlerden sakındırırım. Zira dinde her sonradan çıkarılan şey bidattir ve her bidat sapıklıktır.” Bunu Ebu Davud (4607) ve Tirmizi (2676) el-İrbâz b. Sâriye radıyallahu anh’den rivayet etmişlerdir. Tirmizi: “Hadis hasen, sahihtir” demiştir. Nitekim Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem yetmiş üç fırka hadisinde bunların yetmiş ikisinin cehenneme gireceğini, birisinin kurtulacağını açıklamıştır. Yine Nebî sallallahu aleyhi ve sellem kurtulan fırkanın kendisinin ve ashabının üzerinde bulunduğu yolda olanlar olacağını açıklamıştır.

İmam Malik b. Enes rahimehullah şöyle demiştir: “Bu ümmetin sonu, ancak ilklerinin ıslah oldukları şeyden başkasıyla ıslah olmaz.” Yine şöyle demiştir: “Kim İslam’da onu güzel görerek bir bid’at çıkarırsa, Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem’in risalet görevine ihanet ettiğini iddia etmiş olur. Zira Allah şöyle buyurmuştur:

{الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ}

“Bugün sizin için dininizi tamamladım.” (Maide 3) O gün dinden olmayan bugün dinden olamaz.” Şatibi, el-İ’tisam (1/28)

Kişinin: “Nebi sallallahu aleyhi ve sellem’den gelmese de ben bu ameli işlerim. Zira benim niyetim iyi ve güzeldir” demesi yeterli olmaz. Bunun delili de şudur: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’e seçkin ashabından birinin bayram namazından önce kurban kestiği ulaşınca ona: “**Senin koyunun sadece et için kesilmiş oldu**” buyurdu. Yani bu kurban olarak geçmez. Çünkü sünnete uygun olarak gerçekleşmedi. Sünnet olan, kurbanlığın bayram namazından sonra kesilmesidir. Ama namazdan önce kesilen, vaktinden önce kesildiği için muteber değildir. Bu hadisi Buhari (5556) ve Muslim (1961) rivayet etmişlerdir.

Hafız (İbn Hacer) Fethu’l-Bari adlı şerhinde (10/17) şöyle demiştir: “Şeyh Ebu Muhammed b. Ebi Cemra dedi ki: “Burada amel güzel niyetle yapılmış olsa da, şeriate uygun olarak yapılmadıkça o amelin sahih olmayacağına delil vardır”

Bunu açıklığa kavuşturan diğer bir husus da şudur: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sahabesi Abdullah b. Mes’ûd radıyallahu anh, mescidde halkalar oluşturan insanların yanlarına gitmişti. Her birinin ellerinde belli sayıda taşlar vardı ve aralarından birisi: “Yüz defa subhanallah deyin, yüz defa la ilahe illallah deyin, yüz defa Allahu ekber deyin” diyor, bu zikirleri yapana kadar o taşlarla sayıyorlardı. İbn Mes’ud radıyallahu anh onların başlarına durdu ve şöyle dedi: “Bu yaptığınızı gördüğüm şey de nedir?” Onlar: “Ey Ebu Abdirrahman! Bu taşlarla tekbir, tehlil ve tesbih edişlerimizi sayıyoruz” dediler. İbn Mes’ud radıyallahu anh: “O halde siz kötülüklerinizi sayın. Zira ben iyiliklerinizden bir şeyin zayi edilmeyeceğine kefilim. Yazıklar olsun size ey Muhammed ümmeti! Ne de çabuk helak oldunuz? İşte peygamberinizin sahabeleri aranızda bolca mevcut! İşte peygamber sallallahu aleyhi ve sellem’in elbiseleri hala eskimedi, kapları henüz kırılmadı. Nefsim elinde olana

yemin ederim ki sizler ya Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem'in dininden daha doğru bir yoldasınız ya da bir sapıklık kapısı açmaktasınız!" dedi. Onlar dediler ki: "Vallahi ey Ebu Abdirrahman! Biz hayırdan başka bir şey dilemedik" Bunun üzerine İbn Mes'ud radıyallahu anh: "Nice hayrı dileyen vardır ki ona ulaşamaz" dedi. Bu eseri Darimi Sünen'inde (1/68-69) rivayet etmiş, el-Elbani Silsiletu's-Sahiha'da (2005) kaydetmiştir.

İbadetlerin sonucu olan etkilerden bazıları gönlün genişlemesi, işlerin rahatlaması, rızkın genişlemesi, insanın selamete kavuşarak ferahlaması ve huzur bulmasıdır.

Nitekim Kur'ân'da birçok ayetler ve nebevi sünnette birçok hadisler gelmiştir ki bunlar; bu etkilerin ve dünya ile ahiret mutluluğunun Allah Azze ve Celle'den sakınma ve salih ameller işlemenin sonucu olduğuna delalet etmektedir.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

{وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَى آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ}

"Hâlbuki o ülkeler halkı, îman etseler ve (gelecek azâptan) sakınsalardı, üzerlerine, gökten ve yerden nice bereket (kapıları) açardık" (A'râf 96) Şüphesiz bu ayet-i kerime ibadetin zikrini kapsadığı gibi, bunun sonucu olarak Müslümanın hayatındaki etkisinin zikrini de kapsamaktadır. Bu da, Allah Azze ve Celle'den sakınmak ve O'na iman etmektir. Zira Allah Teâlâ ona dünya hayatında rızık vererek ve üzerine göğün ve yerin bereketlerini açarak karşılık verecektir. Bu da yağmurun indirilmesi, bitkilerin çıkarılması ve yeryüzü hazinelerinin çıkarılmasıdır.

Allah Azze ve Celle Kitap ehli hakkında şöyle buyurmuştur:

{وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَاةَ وَالإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ}

"Eğer onlar, Tevrat'ı, İncil'i ve Rablerinden kendilerine indirileni (Kur'an'ı) dosdoğru tutup hakkıyla tatbik etselerdi, hem üstlerindeki, hem de ayakları altındaki sayısız nimetlerden bol bol yerlerdi." (Maide 66) Yani Allah Azze ve Celle'nin kendilerine semadan yağmur sebebiyle indirdiği rızıklardan ve yine ayakları altından Allah Azze ve Celle'nin yeryüzünde bitirdiği bitkilerden, Allah Azze ve Celle'nin çıkardığı hazinelerden yerlerdi. Allah Azze ve Celle'nin o ülkeler halkı ve Kitap ehli hakkında zikrettiği bu iki ayette, iman ve takva'nın dünyadaki karşılığı zikredilmektedir. İman edip sakınanlar için ahiretteki karşılıklara gelince, Allah Teâlâ bunu şu ayette zikretmiştir:

{وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَأَدْخَلْنَاهُمْ جَنَّاتِ النَّعِيمِ}

"Hâlbuki Kitap ehli, îman etmiş ve sakınmış olsalardı, onların kötülüklerini örter, onları nimeti bol olan cennetlere sokardık" (Maide 65)

Yine Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلاً سَدِيداً}

"Ey îman edenler! Allah'tan sakının ve doğru söz söyleyin" (Ahzab 70) Bu ibadettir. Sonra bunun sonucu olan etkiyi zikrediyor:

{يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَمَنْ يُطِعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزاً عَظِيماً}

"Ki, Allah, amellerinizi ıslâh etsin ve günâhlarınızı bağışlasın; kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse büyük bir kurtuluşa ermiş olur." (Ahzab 71) Şüphesiz amellerin ıslah edilmesi ve ahirette günahların bağışlanması ibadetlerin sonucu olan etkilerdendir. Nitekim bu ayet-i kerime ibadetin dünyadaki ve ahiretteki etkilerinin zikrini kapsamaktadır. Dünyadaki etkisi; amellerin ıslah edilmesi, doğru olan için başarılı kılınma ve insanın Allah Azze ve Celle'ye doğru basiretle ilerlemesidir. Ahiretteki etkisi ise günahların bağışlanması ve kötülüklerin örtülmesidir.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

{مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجاً وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لا يَحْتَسِبُ}

"Kim Allah'tan sakınırsa, Allah da ona bir çıkış yolu ihsan eder ve onu, hiç hesab etmediği bir yerden rızıklandırır." (Talak 2-3) Bu ayet-i kerimede, Allah'a bir ibadet, O'na bir taat, emirlerine uymak ve yasaklarından sakınmak olan; Allah Azze ve Celle'den sakınmanın; darlıklardan ve şiddetli musibetlerden kurtulmaya sebep olduğu zikredilmektedir. Yine Allah Azze ve Celle, kendisine itaat eden ve sakınanı hesap etmediği yerden rızıklandırır.

Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

{وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْراً}

“Kim Allah'tan korkarsa, Allah da ona işinde bir kolaylık ihsan eder” (Talak 4) Muhakkak ki, işlerin kolaylaştırılması, hayır yollarının kişiye hazırlanması ve dünya ile ahiret mutluluğuna götüren yolların açılması, Allah Azze ve Celle’den sakınmanın sonucudur.

Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

{وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْراً}

“Kim Allah'tan korkarsa, Allah da onun günâhlarını örter ve ona mükâfatını büyültür” (Talak 5) Bu, Allah Subhanehu ve Teâlâ’dan sakınmanın sonucu olan ahiretteki karşılıklardandır. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

{يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَاناً وَيُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ}

“Ey îman edenler! Eğer Allah'tan korkarsanız O, size (hak ile bâtılı) ayırt edici bir anlayış verir; sizin günâhlarınızı örter ve sizi bağışlar. Allah, son derece büyük lütuf sahibidir” (Enfal 29) Bu ayet-i kerime Allah Azze ve Celle’den sakınan, O’na itaat ederek amel eden ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e itaat eden kimse için hak ile bâtılı ayıracağı bir anlayış verileceğine delalet ediyor. Bu sayede kul, Allah Azze ve Celle’ye basiretle ve hidayet üzere ilerler. Bu dünyadadır. Ahirete gelince, onu kötülüklerinin örtülmesi ve günahlarının bağışlanmasıyla mükâfatlandırır. Nitekim Allah Azze ve Celle bu ayetin başında:

{إِنْ تَتَّقُوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَاناً}

“Eğer Allah'tan korkarsanız O, size (hak ile bâtılı) ayırt edici bir anlayış verir” buyurmuştur. Allah Teâlâ borçlanma ayetinin sonunda da şöyle buyurmuştur:

{وَاتَّقُوا اللَّهَ وَيُعَلِّمُكُمُ اللَّهُ}

“Allah'tan korkun. Allah size öğretiyor” (Bakara 282) Allah Teâlâ Nuh aleyhi's-selâm ve kavmini anlatırken de şöyle buyurmuştur:

{قُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّاراً يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَاراً يُمْدِدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَاراً}

“Ve dedim ki: Rabbinizden mağfiret dileyin; zira O, çok bağışlayıcıdır. Mağfiret dileyin ki, size gökten birbiri ardınca yağmur göndersin. Malınızı ve

oğullarınızı çoğaltsın; size bahçeler versin; size ırmaklar versin." (Nuh 10-12) Bu konular ibadetin sonucu olan etkilerdendir. Burada ibadet; bağışlanma dilemek, bunun sonucu olan etkiler ise bu ayette zikredilen; üzerlerine gökten birbiri ardınca yağmur gönderilmesi, mallarının ve oğullarının çoğaltılması, onlara bahçeler verilmesi ve ırmaklar verilmesidir.

Bu ayetin bir benzerini Allah Teâlâ, Hud aleyhi's-selâm ve kavmi hakkında zikretmektedir:

{وَيَا قَوْمِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَاراً وَيَزِدْكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ}

"Ey kavmim! Rabbinizden mağfiret dileyin, sonra da O'na tövbe edin ki üzerinize bol bol yağmur göndersin ve kuvvetinize kuvvet katsın." (Hud 52) Yine bunun benzerini Allah Teâlâ, nebimiz Muhammed sallallahu aleyhi ve sellem ve kavmi hakkında zikretmiştir:

{وَأَنِ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُمَتِّعْكُمْ مَتَاعاً حَسَناً إِلَى أَجَلٍ مُسَمّىً وَيُؤْتِ كُلَّ ذِي فَضْلٍ فَضْلَهُ}

"(Keza bu kitap), Rabbinizden mağfiret dilemeniz, sonra da tövbe etmeniz içindir; tâ ki Allah, sizi belirli bir süreye kadar güzel dünya nimetlerinden faydalandırsın ve her fazîlet sahibine kendi fazlu kereminden versin." (Hud 3)

{مَنْ عَمِلَ صَالِحاً مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ}

"Erkek olsun kadın olsun, mü'min olduğu halde kim iyi iş işlerse, ona güzel bir hayat yaşatırız. (Kıyamet günü de) onlara ecirlerini, işlemiş olduklarının en güzeliyle öderiz." (Nahl 97) Ayet-i kerimede iman ve salih amelin neticesinde insanın, Allah Azze ve Celle'den takva, O'na itaat ve Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem'e itaat ile mamur, iyi ve mutlu bir hayat yaşayacağı, bununla beraber ahirette de bol sevap elde edeceği zikredilmiştir.

Tertemiz sünnette Müslümanın hayatında ibadetlerin sonucu olan güzel etkiler hakkında gelenlerden birisi, Kerim Nebi'nin (sallallahu aleyhi ve sellem), İbn Abbas radıyallahu anhuma'ya yaptığı nasihattir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem bu önemi büyük olan güzel tavsiyesinde şöyle buyurmuştur:

"احفَظ الله يحفظك،احفظ الله تَجده تجاهك ... "

“Sen Allah’ı muhafaza et ki, Allah da seni muhafaza etsin. Allah’ı muhafaza et ki, O’nu karşında bulasın…” Bunu Tirmizi (2516) rivayet etmiş ve “Hadis hasen, sahihtir” demiştir. İmam Ahmed’in (2803) rivayetindeki lafzında şöyle buyurmuştur:

"احفظ الله يحفظك،احفظ الله تجده أمامك تعرَّف إليه في الرَّخاء يعرفك في الشدة "

“Sen Allah’ı muhafaza et ki, Allah da seni muhafaza etsin. Allah’ı muhafaza et ki, O’nu önünde bulasın. Geniş anlarında O’nun hakkını tanı ki, o da zorluk anlarında seni tanısın.” Bu hadis, Nevevî’nin el-Erbaîn kitabının 19. hadisidir. Hafız İbn Receb, Nevevî’nin bu kitabı üzerine hazırladığı “Camiu’l-Ulum ve’l-Hikem” adlı eserinde bu hadise nefis anlamlar vererek açıklamıştır. Bu hadisin şerhinde hadisteki cümlelerin anlamlarını açıklarken ondan istifade ettim. Allah Azze ve Celle’nin kulunu korumasının kapsamına şu iki tür koruma girer: Allah’ın onu bedeni, malı, çocukları ve ailesi hususunda koruması ve onun dinini saptırıcı şüphelerden ve haram kılınmış şehvetlerden selamette kılması. Böylece dini ve dünyasının meseleleri hakkında dosdoğru kılmasıdır. İşte bu, Allah Azze ve Celle’nin koruduğu kulu muhafazasındandır. Kul ise, Allah Azze ve Celle’yi; O’nun koyduğu sınırları koruyarak, emirlerine uyarak ve yasaklarından uzak durarak muhafaza eder. Allah Teâlâ da, bu muhafazasından dolayı ona amelinin cinsinden karşılık vererek onu muhafaza eder. Karşılık, işlenen amelin cinsindendir.

“Seni muhafaza etsin” sözü karşılıktır. Bu, salih amelin sonucu olan etkilerdendir. Bu da amelin cinsinden bir karşılıktır. **“Allah’ı muhafaza et ki, O’nu karşında bulasın”** sözü; Allah Azze ve Celle’yi, seni kuşatmış ve seni gözetirken önünde bulacaksın, seni her kötülükten koruyacaktır demektir. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in: **“Genişlik anlarında Allah’ın hakkını tanı ki, o da seni zorluk anlarında tanısın”** sözünün anlamı şudur: Genişlik ve rahatlık anlarında Allah’a itaatten ve Rasulü sallallahu aleyhi ve sellem’e itaatten ayrılmazsan, muhakkak ki Allah Azze ve Celle de zorluk anlarında ve sıkıntıya düştüğün anlarda seni muhafaza ederek karşılık verecektir.

Genişlik zamanlarında Allah Azze ve Celle’nin hakkını tanıyan kimseyi Allah Teâlâ’nın zorluk anlarında tanımasını açıklayan hususlardan birisi, mağarada akşamlayan üç kişinin kıssasıdır. Bir kaya onların mağara çıkışlarını kapatmış ve oradan çıkamamışlardı. Bir kabirdeki diriler gibi olmuşlardı. Bunun üzerine aralarında konuşmaya başladılar ve Allah Azze ve Celle’nin kendilerini içinde bulundukları bu sıkıntıdan kurtarmasına vesile olacak şeyi, Allah Azze ve Celle için genişlik zamanlarında işlemiş oldukları salih amelleri araştırmakta gördüler. İçine düştükleri bu sıkıntı anında Allah Azze ve Celle’ye bu salih amelleriyle tevessül ettiler. Onlardan biri Allah Azze ve Celle’ye anne ve babasına yaptığı iyilikle tevessül etti. İkincisi gücü yetmesine rağmen zinayı terk etmesiyle tevessül etti. Üçüncüsü ise çalıştırdığı işçisinin almadan gittiği hakkını korumasıyla tevessül etti. Her biri Allah Azze ve Celle’ye genişlik zamanlarında işlemiş oldukları salih amelleriyle tevessül ettiler ve Allah Teâlâ kendilerini hapseden o kayayı açtı. Onlar da yürüyerek çıktılar.

Bu üç kişinin kıssası Buhari'nin Sahih'inde (2215) ve Muslim'in Sahih'inde (2743) Abdullah b. Ömer radıyallahu anhuma'dan rivayet edilmiştir.

Sonra, namaz, zekât, oruç, hac gibi ibadetlerden her birinin Müslümanın hayatında güzel etkileri vardır.

Namaz İslâmı'n direğidir. Hayâsızlık ve kötülüklerden alıkoyar. Kul ile rabbi arasında sağlam bir bağdır. İnsan mescidlerde Müslümanlarla beraber cemaatle namaza devam ettiği zaman şüphesiz bu onun Allah Azze ve Celle ile bağını kuvvetlendirir. Çünkü bu gün ve gecede sürekli olarak Allah ile bir bağ olur. Allah için beş defa farz namazları kılar. Aynı şekilde nafile namazlar da kılar. Şüphesiz Allah Subhanehu ve Teâlâ bütün bunların karşılığını verir, onu hayâsızlık ve kötülüklerden alıkoyar uzaklaştırır. Zira bir günah işlemeyi veya çirkin bir iş yapmayı düşündüğü zaman niçin namaz kıldığını ve namaza niçin devam ettiğini hatırlar. Şüphesiz o bunu Allah katında olan karşılığı isteyerek ve O'nun katındaki cezadan korkarak yapmaktadır. Namaz onu hayâsızlık ve kötülüklerden alıkoyar. Böylece hayâsızlık ve kötülüklerden uzak olur. Allah Azze ve Celle şöyle buyurmuştur:

{وَأَقِمِ الصَّلاةَ إِنَّ الصَّلاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ}

"Namazı da dosdoğru kıl; zira namaz, hayâsızlıklardan ve kötülüklerden korur." (Ankebut 45)

Muhakkak ki zekâtın da önemli etkileri vardır. O nefsi aç gözlülük ve cimrilikten temizler. Malı da temizler ve onun artıp çoğalmasına sebep olur. Bununla zamanımızda "toplumsal yardımlaşma" denilen şey gerçekleşir. Bu da zenginlerin mallarının zekâtını fakirlere vermeleridir. Şüphesiz ki fakirler bu sayede ihtiyaçlarını giderirler ve Allah Azze ve Celle'nin zenginlerin mallarında farz kıldığı bu hak ile azık elde ederler. Nitekim sıhhatinde ittifak edilen Muaz b. Cebel radıyallahu anh hadisinde Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur: **"Eğer onlar bunu – yani namaz kılmayı – kabul ederlerse, onlara Allah'ın mallarından zekât vermeyi farz kıldığını bildir. Zenginlerinden al ve fakirlerine ver."** Zekâtın verilmesinde zenginler için de büyük faydalar vardır. Zira bu onların nefislerini temizler ve mallarını artırır. Fakirliğe ve sıkıntıya düşmüş Müslüman kardeşlerine ihsanda bulunmalarından dolayı sevap kazanırlar. Onların ihtiyaçlarını kapatan ve fakirliklerini gideren bu zekâtla onlar da zengin olurlar. Allah Azze ve Celle zenginlerin mallarından, fakire faydalı olacak ve zengine zarar vermeyecek miktarda, çok malın az bir kısmı olan zekâtı farz kılmıştır. Allah Azze ve Celle onu fazlalaştırır ve bollaştırır. Zengini etkilemeyecek miktardaki malı vacip kılarak bununla, mala sahip olmayan fakiri faydalandırmıştır.

Zekâtın ve yoksullara ihsanda bulunmanın sonucu olan güzel etkilerden birisi, Sahihu Muslim'de (2984) Ebu Hureyre radıyallahu anh'den rivayet edilen şu hadistir: Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"بينا رجلٌ بفلاة من الأرض، فسمع صوتاً في سحابة: اسق حديقةَ فلان، فتنحَّى ذلك السحاب فأفرغ ماءَه في حَرَّةٍ، فإذا شَرْجَةٌ من تلك الشِّرَاج قد استوعبت ذلك الماء كلَّه، فتتبَّع الماءَ فإذا رجلٌ قائمٌ في حديقة يحوّل الماء بِمِسْحَاتِه، فقال له: يا عبد الله ما اسمك؟ قال: فلان، للاسم الذي سمع في السحابة، فقال له: يا عبد الله لِمَ تسألني؟ فقال: إنِّي سمعت صوتاً في السحاب الذي هذا ماؤه يقول: اسق حديقة فلان لاسمك، فما تصنع فيها؟ قال: أمّا إذ قلت هذا، فإنِّي أنظر إلى ما يخرج منها، فأتصدّق بثلثه، وآكل أنا وعيالي ثلثاً، وأردّ فيها ثلثه ". وفي رواية له: "وأجعل ثلثَه في المساكين والسائلين وابن السبيل"

“Bir adam sahra bir yerde iken bulut içinde: “Filanın bahçesini sula!” diye bir ses işitti. Derken o bulut giderek suyunu bir taşlığa boşalttı. Bir de ne görsün, o sel yollarından biri bu suyun hepsini aldı. Adam suyu takip etti. Baktı ki, bir adam kalkmış, bahçesinde suyu bel küreğiyle çeviriyor. Ona: “Ey Allah'ın kulu! Senin adın nedir?” diye sordu. O da: “Filandır” diyerek bulut içinden işittiği ismi söyledi. O da buna: “Ey Allah'ın kulu! Benim adımı niçin soruyorsun?” dedi. Adam: “Ben şu suyu indiren bulutta bir ses işittim: “Filanın bahçesini sula!” diye senin ismini söylüyordu. Bu bahçe hususunda ne yapıyorsun?” dedi. Bahçe sahibi: “Mademki böyle diyorsun söyleyeyim. Ben bu bahçeden çıkana bakar da onun üçte birini sadaka olarak verir, üçte birini çoluk çocuğumla kendim yerim, üçte birini de bahçeye iade ederim” dedi.” Bir rivayette de: **“Üçte birini de yoksullara, dilencilere ve yolcuya ayırırım”** demiştir”

Oruca gelince, şüphesiz onun da önemli etkileri ve büyük sonuçları vardır. Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in buyurduğu gibi:

"الصيامُ جُنَّة"

“Oruç kalkandır” Bunu Buhari (1894) ve Muslim (1151) rivayet etmişlerdir. Oruç, cehenneme karşı kalkandır. Ahiret yurdunda cehenneme karşı bir korumadır. Yine o günahlara karşı kalkandır. Çünkü bunda nefsin şehvetinin kuvvetini zayıflatma, serkeşliği kontrol altına almak, kendisiyle ayağının kayacağı durumlar ve nimetlerle lezzetlere dalmak sebebiyle haramlara düşmek arasına engel koymak vardır. Zira nefis, bu sebeplerle dünyada ve ahirette istenmeyen sonuçlara uğrar. Bu yüzden Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

حُفَّت الجنّة بالمكاره، وحُفَّت النار بالشهوات

“Cennetin etrafı istenmeyen şeylerle, cehennemin etrafı ise arzulanan şeylerle kuşatılmıştır.” Bunu Buhari (6487) ve Muslim (2822) rivayet etmişlerdir. Lafzı Müslim’in rivayetine aittir. Cennete ulaştıran yol için Allah Azze ve Celle’ye itaat konusunda ve günahlardan kaçınmak için sabra ihtiyaç vardır. Cehennemin yolu şehvetlerle, nefsin arzuladığı şeylerle kuşatılmıştır. Eğer insan bu şehvetlerden uzaklaşırsa selamete ulaşır. Şehvetlere dalarsa şüphesiz haram kılınmış işlere düşer. Bunun lezzeti peşin olur, lakin sonucu dünyada ve ahirette hasret, pişmanlık, rezillik ve utanç olur. Nitekim sıhhatinde ittifak edilen, İbn Mes’ud radıyallahu anh’ın rivayet ettiği hadiste Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

يا معشرَ الشباب مَن استطاع منكم الباءةَ فليتزوَّج، فإنّه أحصنُ للفرج، وأغضُّ للبصر، ومن لَم يستطع فعليه بالصومِ، فإنَّه له وِجَاء

“Ey gençler topluluğu! Sizden kimin evlenmeye gücü yetiyorsa hemen evlensin. Zira evlilik namusu daha koruyucu, gözü (haramdan) daha yumdurucudur. Kimin gücü yetmiyorsa o da oruç tutmaya devam etsin. Çünkü oruç onun için hayalarını kesmek mesabesindedir.” Nebi sallallahu aleyhi ve sellem kişinin evlenmeye gücü yettiği zaman, iffetli olmak için acele etmesi gerektiğini açıklamıştır. Eğer evlenmeye gücü yetmiyorsa Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in yönlendirdiği bu nebevî çareye başvurmalıdır ki, o çare oruçtur. Zira bu insanın günahlara düşmesine karşı bir korunmadır. Oruç tutmak sebebiyle, yiyecek ve içecek nimetlerinden faydalanılırken mümkün olmayan kontrol, nefsin zayıflatılmasından dolayı mümkün olur.

Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’den gençler için, evlenme konusunda acele etmeye dair gelen bu değerli nebevî yönlendirmeye güç yetirilebilirse nefis kontrol edilebilir. Eğer buna güç yetmezse onlar oruç tutarak nefislerin serkeşliğini kontrol altına alırlar.

Zenginlerin oruç tutması, onların açlığın acısını hissetmelerini sağlar. Allah’ın kendilerine zenginlik nimetiyle ihsanda bulunmasını hatırlarlar ve Allah Azze ve Celle’ye şükrederler. Oruç haricinde açlığın acısını yaşayan Müslüman kardeşlerinin acılarını hissederler. Zira onlar açlıklarını giderecek bir şey bulamamışlardır. Böylece bu durum zenginlerin yoksullar için ihsanda bulunmalarına ve muhtaçlara bağış yapmalarına vesile olur.

Hacca gelince, şüphesiz o da yüce bir ibadettir. Allah Azze ve Celle bunu kullarına ömürde bir defa olmak üzere farz kılmıştır. Bu ibadet, mal ile ilgili olan işleri kapsadığı gibi, bedenle ilgili olan işleri de kapsamaktadır. Bunun insan hayatında güzel etkileri ve övülen sonuçları vardır. Nitekim Nebi sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurmuştur:

"العمرةُ إلى العمرة كفارةٌ لِمَا بينهما، والحجُّ المبرورُ ليس له جزاء إلاَّ الجنّة"

“Bir umre, diğer umreye kadar, aralarında geçenlere kefarettir. Mebrur (kabul edilen) bir haccın karşılığı ise ancak cennettir.” Bunu Buhari (1773) ve Muslim (1349) rivayet etmişlerdir.

Ebu Hureyre radıyallahu anh’den rivayet edildiğine göre, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’e amellerin en faziletlisi sorulmuş, Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem de şöyle buyurmuştur:

"الإيمانُ بالله ورسوله، قيل: ثمَّ ماذا ؟ قال: الجهادُ في سبيل الله، قيل: ثمَّ ماذا ؟ قال: حَجٌّ مبرور"

“Allah’a ve rasulüne iman etmektir.” Denildi ki: “Sonra hangisidir?” Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem: **“Allah yolunda cihad etmektir”** buyurdu. “Sonra nedir?” denilince: **“Mebrur (kabul edilen) hacdır”** buyurmuştur. Bunu Buhari (26) ve Muslim (83) rivayet etmişlerdir.

Ebu Hureyre radıyallahu anh’den: Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

"مَن حَجَّ لله فلم يرفث ولَم يفسق رجع كيوم ولَدته أمُّه"

“Kim Allah için hac yapar, refeste bulunmaz (müstehcen sözler etmez) ve günah işlemezse, anasından doğduğu gündeki gibi (günahsız olarak) döner.” Bunu Buhari (1521) ve Müslim (1350) Ebu Hureyre radıyallahu anh’den rivayet etmişlerdir. Mebrur (kabul edilen) hac; kişinin Nebî sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetine uygun olarak yaptığı hacdır. Bunun (yani haccın kabul edilmesinin) alameti; hac yaptıktan sonraki halinin, hac yapmadan önceki halinden daha güzel olmasıdır. Eğer insanın durumu, hac yaptıktan sonra kötü halden iyi hale doğru değişmişse veya iyi halden daha iyi bir hale dönmüşse işte bu haccın mebrur (kabul edilmiş) olduğuna apaçık bir alamettir.

Yine hac ve umrenin eda edilmesinin sonucu olarak kul, Allah Azze ve Celle’ye o mekândan başka bir yerde yapamayacağı ibadetlerle yakınlaşır. Mesela tavaf ibadeti böyledir. Zira tavaf, Allah’ın beytu’l-atik (kabe) için özel kıldığı ibadetlerdendir. Kişi Mekke’ye ulaştığı zaman kabeyi de tavaf eder ve Mekke’ye ulaşmadan yerine getiremeyeceği bir ibadetle Allah Azze ve Celle’ye yakınlaşmış olunur. Çünkü bu özellik yalnızca şerefli kabenin etrafı hakkındadır. Zikredilen ve hissedilen bu hal, yeryüzünün başka herhangi bir yerinde Allah Azze ve Celle tarafından meşru kılınmamıştır. Bir kimsenin kabirlerden birini veya şerefli kabe dışında yeryüzünün başka bir yerini tavaf etmesi caiz değildir.

Haceru’l-Esved’in öpülmesi ve selamlanması ile Ruknu’l-Yemanî’nin selamlanması da böyledir. Zira Allah Azze ve Celle Müslümanların bu iki yer dışında bir taşın öpülmesi veya selamlanması ile kendisine yakınlaşmalarını meşru kılmamıştır. Bu yüzden Ömer b. El-Hattab radıyallahu anh Haceru’l-Esved’e

geldiğinde şöyle demiştir: “Şüphesiz biliyorum ki sen bir taşsın. Ne zarar ne de fayda verirsin. Şayet Rasulullah sallallahu aleyhi ve sellem’in seni öptüğünü görmüş olmasaydım, ben de seni öpmezdim.” Bunu Buhari (1597) ve Muslim (1270) rivayet etmişlerdir.

Hac ve umrenin sonucu olan etkilerden birisi, ihrama girmiş olan kimsenin elbisesini çıkarıp izar ve rida giymesiyle zengin fakir herkesin eşit seviyeye gelmeleridir. Bu elbise ile ölüm anındaki kefen giyinme hatırlanır. Böylece ölüm için en hayırlı azık olan salih amellerle hazırlık yapılır. Nitekim Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

{تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى}

“Azıklanın. Şüphesiz en hayırlı azık takvadır” (Bakara 197) Yine bundan dolayı hacıların Arafat’ta toplanmaları, insanların kıyamet gününde mevkıf’te toplanmalarını hatırlatır. Bunun üzerine o gün için salih ameller ile hazırlık yapmaya koyulur.

Hacda Müslümanlar yeryüzünün doğusundan ve batısından gelerek buluşurlar, tanışırlar, birbirlerine nasihat ederler ve birbirlerinin durumlarını öğrenirler. Acılarında birbirlerine ortak oldukları gibi sevinç ve mutluluklarında da birbirlerine ortak olurlar. Yapılması gereken işlere yönlendirir, Allah Subhanehu ve Teâlâ’nın emrettiği gibi topluca iyilik ve takva konusunda yardımlaşırlar.

Özetle Allah Azze ve Celle’nin meşru kıldığı ve üzerine hanif dinini bina ettiği bu yüce ibadetler, Müslümanın dünya hayatında güzel etkilerle sonuç verdiği gibi ahiret hayatında da önemli etkiler bırakır.

Allah Azze ve Celle’den hepimizi razı olduğu şeylere muvaffak kılmasını, bizleri sözü dinleyip en güzeline uyanlardan etmesini ve hidayet bulup doğruyu gösterenlerden kılmasını dilerim. Şüphesiz O Subhanehu pek cömert ve kerimdir. Allah’ın salatı, bereketi ve nimetleri, peygamberlerinin ve rasullerinin en hayırlısı, imamımız, efendimiz Muhammed b. Abdillah’ın, ailesinin, ashabının ve onun yolunda giderek, hidayetiyle hidayet bulanların üzerine olsun. Allah’ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun.